

своєчасність прийняття антикризових рішень на підприємстві. У протилежному випадку система антикризового управління буде малоєфективною та обмеженою.

Інформаційні джерела:

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.

2. Бойко О. Еволюція аудиту задля сталого розвитку: симбіоз нових технологій, компетенцій і досвіду. *Аудитор України*. 2019. № 5. С. 14-18. URL: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001944

3. Гордополов В.Ю., Гордополова Н.В. Санаційний аудит як засіб запобігання банкрутства підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7889>

УДК 336

ІНСТРУМЕНТИ ПОДАТКОВОЇ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ У ВОЄННИЙ ЧАС

Жигало А.В., здоб. вищ. осв.

Науковий керівник – ст. викл. **О.Л. Шільвінська**
Черкаський державний бізнес-коледж

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України № 64/2022 введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року. Активні бойові дії суттєво вплинули на порядок ведення господарської діяльності підприємств по всій території України.

За результатами опитування, проведеного у вересні 2022 року, спостерігається зменшення негативних очікувань бізнесу та зростання Ukrainian Business Index з 25,16 у липні до 33,9 у вересні 2022 року. Порівнюючи з періодом до 23 лютого, лише 66% опитаних підприємств працюють повністю або частково (59% — у липні). Водночас 15,6% респондентів не зменшили обсяги роботи або навіть збільшили їх (у липні таких було менше, ніж 11%) [1]. Головні міжнародні кредитори України – МФВ та Світовий банк – прогнозують, що рівень падіння ВВП у 2022 році становитиме 35-45% [2].

В надскладних умовах воєнного стану в Україні дотримання податкової дисципліни великою мірою залежить від свідомості платників податків. Режим функціонування економіки в умовах воєнного стану вимагає нестандартних та конкретних рішень, які повинні адаптувати податкове навантаження і податкові правила до

воєнних реалій, створивши максимально сприятливі умови для ведення бізнесу. Аналізуючи сучасний стан економіки нашої країни, можна зазначити, що лише зараз вона починає «приходити до тями». Цьому суттєво сприяє політика дерегуляції та лібералізації бізнесу, обрана державою для стимулювання економіки під час воєнного стану.

Зокрема, першими кроками, що сприяли змінам у сфері оподаткування, стали Закони України від 3 березня 2022 року «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» та «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» [3, 4]. Згідно з ними на період воєнного стану:

- платники податків звільняються від відповідальності у разі відсутності можливості своєчасно виконати податковий обов'язок;

- зупинено перебіг усіх визначених податковим законодавством строків;

- продовжено термін дії ліцензій;

- звільнено від санкцій за порушення вимог застосування реєстраторів розрахункових операцій;

- запроваджено мораторій на проведення усіх видів податкових перевірок.

Законом України від 15 березня 2022 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період воєнного стану» ухвалено радикальні податкові зміни [5]. Згідно з ними на період воєнного стану:

- підприємства можуть сплачувати єдиний податок за правилами, встановленими для III групи платників єдиного податку, тобто із звільненням від податку на прибуток, ПДВ та інших платежів;

- єдиний податок з обороту зменшено до 2 %;

- встановлено нульову ставку акцизу та 7 % ПДВ на пальне;

- визначено, що упродовж 12 місяців з 1 березня ФОП можуть не сплачувати ЄСВ за себе, а ЄСВ за мобілізованих осіб сплачуватиметься з бюджету;

- штрафи та пеня по ЄСВ не застосовуються, а перевірки не проводяться;

- не стягується плата за землю, що розташована в зонах бойових дій;

- не сплачується ПДВ за товари, що були знищені в результаті бойових дій, або передані на потреби оборони;

- спрощено зарахування податкового кредиту по ПДВ на основі первинних документів (без реєстрації податкових накладних);

- відновлено фактичні перевірки можливості розраховуватися карткою, за порушення визначено штраф 8600 грн.

Варто зазначити, що лібералізація оподаткування в період війни є вимушеним антикризовим заходом. Скориставшись такими інструментами, компанії отримали змогу зосередити увагу на питаннях бізнесу, пошуку нових можливостей та шляхів відновлення і налагодження виробництва продукції, не переймаючись пошуком ресурсів та засобів для розрахунку та сплати податків.

Стабільність економіки України залежить, в першу чергу, від платників податків, які сьогодні продовжують працювати. Крім того, запроваджені податкові зміни надають можливість суб'єктам бізнесу заощадити кошти на сплаті податків та інвестувати їх в господарську діяльність для подальшої її підтримки та розвитку. В той же час підтримка економіки нашої країни заключається у сплаті податків і поповненні бюджету суб'єктами підприємницької діяльності для того, щоб держава могла виконувати свої функції. Адже система оподаткування суб'єктів бізнесу, з одного боку, має бути спрямована на стимулювання ведення господарської діяльності в сучасних реаліях, а з іншого, – на подальше наповнення державного та місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень від підприємств.

Інформаційні джерела:

1. Результати дослідження стану і перспектив МСБ: <https://platforma-msb.org/rezultaty-doslidzhennya-stanu-i-perspektyv-msb-07-10-2022-12-30/>

2. Півроку війни Росії проти України у 10 цифрах: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-62610639>

3. Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 3 березня 2022 р. № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>

4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» від 3 березня 2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#n5>

5. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період воєнного стану» від 15 березня 2022 р. № 2120-IX. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>